

Conférence des Cours constitutionnelles européennes
Conference of European Constitutional Courts
Konferenz der europäischen Verfassungsgerichte
Конференция Европейских Конституционных Судов

**JUSTIȚIA CONSTITUȚIONALĂ:
FUNȚII ȘI RAPORTURILE CU CELELALTE
AUTORITĂȚI PUBLICE**

*Raport național pentru cel de-al XV^{lea} Congres al Conferinței
Curților Constituționale Europene, prezentat de
Curtea Constituțională a Republicii Letonia*

I. RAPORTURILE CURȚII CONSTITUȚIONALE CU PARLAMENTUL ȘI GUVERNUL

- 1. Rolul Parlamentului (eventual al Guvernului) în procedura de numire a judecătorilor la instanța de contencios constituțional. După numire, aceeași autoritate îi poate revoca pe judecătorii instanței constituționale? Care sunt motivele / temeiurile unei asemenea revocări?**

Parlamentul (*Saeima*) îi validează pe judecătorii Curții Constituționale. Trei dintre judecătorii Curții Constituționale sunt confirmați în baza unei propuneri formulate de cel puțin zece membri ai Parlamentului, alți doi - în baza propunerii Cabinetului de Miniștri, iar ceilalți doi - în baza propunerii adoptată în ședința de plen a Curții Supreme. Curtea Supremă, reunită în plen, selectează candidații pentru funcția de judecător al Curții Constituționale din rândul judecătorilor din Republica Letonia.¹

Parlamentul nu are dreptul să revoce un judecător al Curții Constituționale.

Revocarea sau eliberarea din funcție a unui judecător al Curții Constituționale este posibilă numai în cazurile prevăzute de lege și în conformitate cu procedura stabilită.

Potrivit Legii Curții Constituționale:

- (1) În cazul când un judecător al Curții Constituționale este incapabil să-și continue activitatea din cauza stării de sănătate, acesta va fi eliberat din funcție prin decizia Curții Constituționale. Pentru a decide în acest sens este necesar votul majorității membrilor Curții.
- (2) Judecătorii Curții Constituționale își pierd mandatul dacă sunt condamnați pentru o faptă penală, iar sentința este executorie.
- (3) În cazul când un judecător al Curții Constituționale a încălcat restricțiile stabilite de lege (restricții cu privire la dobândirea de venituri și cumularea de funcții, precum și alte restricții), a permis săvârșirea unei fapte dezonorante, incompatibilă cu statutul de judecător sau când în mod repetat nu și-a îndeplinit îndatoririle oficiale, fiind sancționat disciplinar, respectivul judecător poate fi revocat din funcție prin decizia Curții Constituționale. Pentru a decide în acest sens este necesar votul majorității membrilor Curții².

- 2. În ce măsură instanța de control constituțional are autonomie financiară - în stabilirea și administrarea bugetului de cheltuieli?**

Bugetul Curții Constituționale este inclus în bugetul de stat, într-un capitol separat.

¹ Legea Curții Constituționale, Articolul 4

² Legea Curții Constituționale, art. 10 și 34

În conformitate cu articolul 66 din Constituție (*Satversme*), înainte de deschiderea anului financiar, Parlamentul stabilește bugetul de stat, de venituri și cheltuieli, al cărui proiect este prezentat Parlamentului de către Cabinetul de Miniștri.

Procedura privind elaborarea, aprobarea și executarea bugetului de stat, precum și responsabilitățile în procesul bugetar sunt stabilite prin Legea cu privire la buget și management financiar.

Cabinetul de Miniștri stabilește metodologia prin care Curtea Constituțională trebuie să planifice, să implementeze, să supravegheze și să răspundă pentru programul (sub-programul) bugetului de stat, rezultatele și indicatorii acestuia, precum și să furnizeze rapoarte în acest sens.³

Elaborarea bugetului și cererea bugetară:

Curtea Constituțională face calculul estimativ și formulează cererea de buget în limitele plafonului maxim de cheltuieli prevăzute în bugetul de stat⁴. Legea cu privire la buget și management financiar prevede că, până la înaintarea proiectului de buget către Cabinet, cererea bugetară formulată de Curtea Constituțională nu poate fi modificată decât cu acordul autorului acesteia. Prin urmare, ministrul de finanțe nu are dreptul să modifice cererea Curții Constituționale. Cabinetul are însă dreptul să introducă modificări fără a consulta Curtea.

În prezent, Curtea Constituțională examinează un caz referitor la constituționalitatea acestei dispoziții.

Administrarea bugetului:

Dreptul de a redistribui fondurile alocate pe programe, subprograme și conturi de cheltuieli [ale Curții Constituționale] i-a fost conferit Ministerului de Finanțe în cadrul capitolului specific din Legea anuală a bugetului de stat, acesta având obligația de a informa corespunzător Parlamentul⁵.

Trebuie menționat și faptul că, prin decizia din data de 18 ianuarie 2010 pronunțată în cauza nr. 2009-11-01, Curtea Constituțională a statuat următoarele:

“Principiul separației puterilor interzice puterii executive să decidă asupra aspectelor care influențează în mod direct activitatea puterii judecătorești și funcționarea instanțelor, cum ar fi problemele legate de finanțare, numărul de judecători, personalul necesar, cerințele privind competența, remunerarea și altele asemenea. Tocmai acesta este motivul pentru care legiuitorul trebuie să permită puterii judecătorești sau unei instituții independente, care reprezintă puterea judecătorească, să își exprime opinia cu privire la chestiunile care afectează funcționarea instanțelor, însă decizia în astfel de probleme ține de competența legislativului. Acesta are dreptul

---

³ Legea cu privire la buget și management financiar, Secțiunea 5 (10)

⁴ Legea cu privire la buget și management financiar, Secțiunea 18 (1.1)

⁵ Legea cu privire la buget și management financiar, Secțiunea 9 (13) par. 1

de a nu fi de acord cu opinia puterii judecătorești, însă trebuie să o analizeze și să o trateze cu respectul și înțelegerea cuvenită⁶.”

3. Poate fi modificată legea de organizare și funcționare a instanței constituționale de către Parlament, însă fără consultarea acesteia?

Parlamentul, ca putere legislativă, are dreptul exclusiv de a aduce modificări Legii Curții Constituționale. Legea Curții Constituționale a fost adoptată la data de 5 iunie 1996 și a intrat în vigoare la data de 28 iunie 1996. Între timp, Parlamentul a modificat de mai multe ori Legea, mai precis i s-au introdus amendamente în opt rânduri⁷.

De obicei, atunci când modifică Legea Curții Constituționale, Parlamentul consultă Curtea. Mai trebuie menționat că, în decizia din 18 ianuarie 2010 pronunțată în cauza nr. 2009-11-01, Curtea Constituțională a arătat că din principiul separației puterilor rezultă că legiuitorul are datoria să permită “puterii judecătorești sau unei instituții independente, care reprezintă puterea judecătorească, să își exprime opinia cu privire la chestiunile care afectează funcționarea instanțelor, însă decizia în astfel de probleme ține de competența legislativului. Acesta are dreptul de a nu fi de acord cu opinia puterii judecătorești, însă trebuie să o analizeze și să o trateze cu respectul și înțelegerea cuvenită⁸.”

4. Instanța constituțională are competența verificării constituționalității regulamentelor de organizare și funcționare a Parlamentului, respectiv Guvernului?

Atribuțiile Curții Constituționale sunt stabilite prin Constituție și prin legea Curții Constituționale.

În conformitate cu art. 16 din Legea Curții Constituționale, Curtea Constituțională se pronunță cu privire la:

- 1) constituționalitatea legilor;
- 2) constituționalitatea acordurilor internaționale semnate de Letonia sau la care aceasta este parte (inclusiv înainte de ratificarea respectivelor acorduri în Parlament);
- 3) conformitatea altor acte normative sau a unor dispoziții din acestea cu normele (actele) de forță juridică superioară;
- 4) legalitatea altor acte ale Parlamentului, ale Cabinetului de Miniștri, Președintelui, președintelui Parlamentului și primului-ministru, exceptând actele administrative;

⁶ Decizia din 18 ianuarie 2010 în cauza nr. 2009-11-01, para.24// <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=2&mid=19>

⁷ 11.09.1997., 30.11.2000., 19.06.2003., 15.01.2004., 06.03.2008., 12.12.2008., 01.12.2009., 10.12.2009.

⁸ Decizia din 18 ianuarie 2010 în cauza nr. 2009-11-01, para.24// <http://www.satv.tiesa.gov.lv/?lang=2&mid=19>

- 5) legalitatea ordinului prin care un ministru autorizat de Cabinet a suspendat o decizie a consiliului local; și
- 6) conformitatea normelor juridice naționale cu acordurile internaționale la care Letonia este parte și care nu contravin Constituției.

5. Controlul de constituționalitate: specificați tipul / categoriile de acte asupra cărora se exercită controlul.

Curtea Constituțională verifică dacă actele normative externe sunt în conformitate cu normele (actele) de forță juridică superioară, dar nu examinează constituționalitatea actelor administrative sau a hotărârilor judecătorești. Competența Curții Constituționale este prezentată *in extenso* în art. 16 din Legea Curții Constituționale, conform căruia Curtea Constituțională se pronunță asupra:

- 1) constituționalității legilor;
- 2) constituționalității acordurilor internaționale semnate de Letonia sau la care aceasta este parte (inclusiv înainte de ratificarea respectivelor acorduri în Parlament);
- 3) conformității altor acte normative sau a unor dispoziții din acestea cu normele (actele) de forță juridică superioară;
- 4) legalității altor acte ale Parlamentului, ale Cabinetului de Miniștri, Președintelui, președintelui Parlamentului și primului-ministru, exceptând actele administrative;
- 5) legalității ordinului prin care un ministru autorizat de Cabinet a suspendat o decizie a consiliului local; precum și a
- 6) conformității normelor juridice naționale cu acordurile internaționale la care Letonia este parte și care nu contravin Constituției.

6. a) Parlamentul și Guvernul, după caz, procedează de îndată la modificarea legii (respectiv a actului declarat neconstituțional) în sensul punerii de acord cu legea fundamentală, potrivit deciziei instanței de contencios constituțional. Care este termenul stabilit în acest sens? Există și o procedură specială? În caz contrar, specificați alternativele. Exemplificați.

De regulă, Parlamentul și Guvernul (Cabinetul de Miniștri) pun în aplicare deciziile Curții Constituționale. Mai mult decât atât, adeseori legiuitorul elimină aspectele de neconstituționalitate chiar mai înainte ca o decizie să fi fost pronunțată de Curtea Constituțională, adică odată ce Curtea a fost sesizată într-un anumit caz, legiuitorul, constatând că există deficiențe în reglementarea care servește drept temei pentru sesizarea Curții Constituționale, le elimină prin modificarea normei criticate.

Actele normative nu prevăd o procedură specială pentru executarea deciziilor Curții Constituționale. Niciuna dintre instituțiile letone nu monitorizează executarea deciziilor Curții Constituționale. Modalitatea și procedura de executare a deciziilor depind de ceea ce se ordonă prin dispozitiv și de circumstanțele cauzei.

În ceea ce privește termenul de executare a deciziilor pronunțate, se pot distinge două situații.

În prima dintre acestea, Curtea Constituțională declară nulitatea normei sau a actului contestat, fără a stabili însă un termen pentru rezolvarea situației. Aici, legiuitorul trebuie să acționeze în funcție de o situație particulară. Sunt rare cazurile când legiuitorul nu pune în aplicare decizia cât mai curând posibil.

În cea de-a doua, Curtea declară nulitatea normei sau a actului contestat cu începere de la o anumită dată, în viitor. În conformitate cu art. 32 (3) din Legea Curții Constituționale, Curtea poate stabili o data ulterioară de la care normele atacate, constatate a fi neconstituționale, își pierd forța juridică. De regulă Curtea îi acordă legiuitorului răgazul necesar pentru rezolvare, atunci când abrogarea imediată a normei ar conduce la o situație mai gravă sau inadmisibilă. De obicei, legiuitorului i se acordă o perioadă de 6 luni pentru a remedia toate deficiențele constatate.

6. b) Parlamentul poate invalida decizia curții constituționale: precizați în ce condiții.

Parlamentul nu poate invalida decizia Curții Constituționale în nicio situație.

În conformitate cu art. 31 (13) din Legea Curții Constituționale, decizia Curții Constituționale este definitivă și nu poate fi supusă niciunei căi de atac.

7. Există mecanisme de cooperare instituționalizată între Curtea Constituțională și alte organe? Dacă da, care este natura acestor contacte / ce funcții și prerogative se exercită de ambele părți?

Curtea Constituțională este un organ constituțional care face parte din puterea judecătorească.

Curtea Constituțională își poate exercita atribuția de control al constituționalității, cu alte cuvinte își poate îndeplini funcția de garant al respectării Constituției și de protecție a drepturilor omului doar dacă este cu adevărat independentă față de celelalte puteri și instituții ale statului, a căror activitate o controlează. O astfel de independență a Curții Constituționale este asigurată prin respectarea principiului separației puterilor. Curtea Constituțională cooperează cu alte instituții în conformitate cu dispozițiile procedurale care decurg din principiul separației puterilor în stat. Actele normative nu stabilesc mecanisme speciale de colaborare.

Președintele Curții Constituționale este membru al Consiliului Judiciar [*Tieslietu padome*] – organ colegial care participă la stabilirea strategiei sistemului judiciar, precum și la îmbunătățirea funcționării acestuia.

II. SOLUȚIONAREA CONFLICTELOR JURIDICE DE NATURĂ ORGANICĂ DE CĂTRE CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

1. Care sunt trăsăturile conținutului conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice?

Curtea Constituțională soluționează și conflicte organice. Având în vedere atribuțiile Curții Constituționale, astfel de probleme pot fi însă tranșate pe calea unui litigiu doar acolo unde norma sau actul ce se contestă vizează (sau afectează) raporturile dintre instituții sau organe ale statului.

De exemplu, verificând conformitatea reglementărilor adoptate de Cabinetul de Miniștri cu prevederile legale de forță juridică superioară, Curtea Constituțională a stabilit în mai multe rânduri că - prin adoptarea dispozițiilor contestate - Cabinetul de Miniștri nu și-a respectat limitele de competență stabilite de lege, acționând *ultra vires*⁹.

De exemplu, cu privire la constituționalitatea a cinci norme din Legea privind Ministerul Public¹⁰, Curtea Constituțională a stabilit următoarele: [...] din conținutul cererii rezultă că instanța, Tribunalul Administrativ Districtual, solicită nu atât verificarea normelor criticate în raport cu normele juridice de rang superior, cât un răspuns la anumite chestiuni de drept, una fiind cea legată de statutul Ministerului Public și de locul său în sistemul constituțional.

Au existat și cazuri în care, contestând o normă, organele administrației locale i-au solicitat Curții să stabilească dacă un anumit cadru de reglementare le limitează sau nu competențele.

Într-o cauză referitoare la constituționalitatea anumitor funcții ale Consiliului Național pentru Radio și Televiziune, Curtea a reținut că, înainte de toate, urmează să examineze constituționalitatea statutului Consiliului însuși¹¹.

În deciziile cu privire la reducerea remunerației judecătorilor, Curtea Constituțională a analizat raporturile dintre legislativ și puterea judecătorească în contextul principiului separației puterilor, pentru a stabili măsura în care principiul separației puterilor și cel al independenței judecătorilor limitează libertatea de acțiune (marja de apreciere) a legiuitorului în luarea unor decizii legate în mod direct de puterea judecătorească sau de funcționarea acesteia¹².

⁹ Decizia din 9 octombrie 2007 în cauza nr. 2007-04-03; Decizia din 21 noiembrie 2005 în cauza nr. 2005-03-0306.

¹⁰ Decizia din 20 decembrie 2006 în cauza nr. 2006-12-01, alin. 5.

¹¹ Decizia din 16 octombrie 2006 în cauza nr. 2006-05-01

¹² Decizia din 18 ianuarie 2010 în cauza nr. 2009-11-01 și din 22 iunie 2010 în cauza nr. 2009-111-01

2. Dacă instanța de contencios constituțional are competența soluționării acestor conflicte.

Legea Curții Constituționale nu stabilește în mod expres o competență a Curții Constituționale în soluționarea conflictelor organice. Cu toate acestea, după cum s-a și întâmplat, Curții Constituționale îi poate fi încredințată judecarea unor astfel de cauze, când sunt legate de raporturile dintre instituții și organe ale statului.

Jurisdicția Curții Constituționale diferă de cea a altor instanțe. Rolul special al Curții poate fi evidențiat mai ales în cazul litigiilor organice și al celor în care conflictele dintre legislativ, executiv și puterea judecătorească sunt cercetate cu prilejul verificării constituționalității unei norme contestate. În soluționarea acestor conflicte, Curtea Constituțională nu poate acționa doar ca o componentă a puterii judecătorești. Ea are datoria să acționeze în calitate de garant suprem al constituționalității, ca și instituție având ultimul cuvânt în interpretarea Constituției și în asigurarea supremației acesteia.

3. Care sunt autoritățile publice între care pot apărea astfel de conflicte?

Implicarea autorităților într-un anumit conflict depinde de conținutul normei criticate. De exemplu, într-o cauză în care o autoritate administrativă locală a contestat procedura privind transportul public, adoptată de Parlament, Parlamentul a fost cel care i-a prezentat un răspuns Curții Constituționale.

4. Actele juridice, faptele sau acțiunile ce pot genera astfel de conflicte: sunt ele legate doar de conflictele de competență sau implică și cazurile când o autoritate publică poate contesta constituționalitatea unui act emis de o altă autoritate publică? Dacă instanța dvs. de control constituțional a soluționat astfel de conflicte. Exemplificați.

Litigiile organice se soluționează doar în cadru jurisdicțional, când Curtea se pronunță asupra conformității normei sau actului contestat cu norma juridică de rang superior. Astfel, dacă o anumită normă, contestată, are în vreun fel legătură cu competențele unei instituții, aceasta se va examina în cauza concretă.

5. Care sunt titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională în vederea soluționării unui asemenea conflict?

În conformitate cu art. 17 din Legea Curții Constituționale, dreptul de a sesiza Curtea în această privință îl au următorii:

- 1) Președintele;
- 2) Parlamentul (*Saeima*);
- 3) cel puțin 20 de membri ai Parlamentului;
- 4) Cabinetul de Miniștri;

- 5) Procurorul General;
- 6) Consiliul Oficiului Național de Audit;
- 7) consiliile locale;
- 8) Ombudsman-ul, dacă autoritatea sau funcționarul care a emis actul contestat nu a remediat deficiențele constatate în intervalul fixat de către Ombudsman;
- 9) instanța de judecată, în materie civilă, penală sau administrativă;
- 10) judecătorul de la Biroul de Carte Funciară, cu ocazia înscrierii dreptului de proprietate asupra unui imobil sau a celorlalte drepturi reale în Cartea Funciară; sau
- 11) orice persoană care consideră că i-au fost încălcate drepturile fundamentale prevăzute de Constituție.

6. Care este procedura de soluționare a unui astfel de conflict?

În cazul în care Curtea Constituțională are de soluționat un litigiu organic, ea va aplica aceeași procedură ca și în cazul verificării conformității normelor sau actelor contestate cu normele juridice de rang superior.

7. Ce soluții pronunță instanța de contencios constituțional? Exemplificați.

Curtea Constituțională poate constata nulitatea unei norme juridice. De asemenea, ea poate da interpretarea unei anumite norme juridice.

În conformitate cu art. 32 (2) din Legea Curții Constituționale, deciziile Curții Constituționale și interpretarea dată de aceasta normelor juridice sunt obligatorii pentru toate instituțiile statului și autoritățile administrației locale (inclusiv pentru instanțele judecătorești), pentru toate persoanele care acționează în calitate oficială, precum și persoanele fizice și juridice.

8. Modalități de îndeplinire a deciziei instanței constituționale: conduita autorităților publice vizate după soluționarea conflictului. Exemplificați.

Actele normative nu prevăd o procedură specială pentru executarea deciziilor Curții Constituționale. Niciuna dintre instituțiile letone nu monitorizează executarea deciziilor Curții Constituționale. Modalitatea și procedura de executare a deciziilor depind de ceea ce se ordonă prin dispozitiv și de circumstanțele cauzei.

III. EXECUTAREA DECIZIILOR CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Deciziile Curții Constituționale:

- a) sunt definitive;
- b) pot fi recurate, situație în care se vor arăta titularii dreptului, termenele și procedura;
- c) produc efecte *erga omnes* ;
- d) produc efecte *inter partes litigantes*.

În conformitate cu art. 31 (13) din Legea Curții Constituționale, deciziile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi recurate.

Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii *erga omnes*.

Potrivit art. 32 (2) din Legea Curții Constituționale, deciziile Curții Constituționale și interpretarea dată normelor juridice sunt obligatorii pentru toate instituțiile statului și autoritățile administrației locale (inclusiv pentru instanțele judecătorești), pentru toate persoanele care acționează în calitate oficială, precum și persoanele fizice și juridice.

În conformitate cu art. 29 (2) liniuța 1 din Legea Curții Constituționale, interpretarea dată normei juridice prin decizia Curții cât privește încetarea procesului judiciar este obligatorie pentru toate instituțiile statului și autoritățile administrației locale (inclusiv pentru instanțele judecătorești), pentru toate persoanele care acționează în calitate oficială, precum și persoanele fizice și juridice.

2. De la publicarea deciziei în Monitorul/Jurnalul Oficial, textul de lege declarat neconstituțional:

- a) se abrogă;
- b) se suspendă, până la punerea de acord a actului/textului declarat neconstituțional cu prevederile legii fundamentale;
- c) se suspendă, până când legiuitorul invalidează decizia instanței constituționale;
- d) alte situații.

Conform art. 32 (3) din Legea Curții Constituționale, un act normativ (sau o normă juridică) pe care Curtea Constituțională le declară ca fiind incompatibile cu o normă de forță juridică superioară vor fi considerate lipsite de efecte juridice de la data publicării deciziei Curții Constituționale, exceptând situația în care Curtea Constituțională ar stabili altfel. În consecință, regula de bază care se aplică majorității deciziilor este că norma contestată își pierde vigoarea de la data publicării deciziei.

Legiuitorul a lăsat la latitudinea Curții Constituționale să stabilească data de la care norma atacată, declarată incompatibilă cu o normă juridică de rang superior, devine

inaplicabilă. Pentru a invalida respectiva normă de la o dată ulterioară, iar nu la data publicării deciziei, Curtea Constituțională trebuie să își motiveze opțiunea.

În măsura posibilului, Curtea Constituțională trebuie să se asigure și că situația care ar putea surveni din momentul invalidării normelor neconstituționale nu aduce atingere drepturilor fundamentale ale reclamantilor și ale altor persoane și că ea nu provoacă prejudicii semnificative intereselor statului sau ale societății¹³.

De regulă, Curtea Constituțională își exercită această libertate de acțiune (apreciere) în conformitate cu una dintre următoarele proceduri:

1) Curtea Constituțională constată că norma criticată nu este conformă cu o normă juridică de rang superior și o declară ca fiind nulă cu începere de la o dată ulterioară, aproximativ după 6 luni. Astfel, Curtea îi acordă legiuitorului răgazul necesar pentru rezolvare, atunci când abrogarea imediată a normei ar conduce la o situație mai gravă sau inadmisibilă.

De exemplu, prin decizia din 9 mai 2008, pronunțată în cauza nr. 2007-24-01, Curtea Constituțională a precizat următoarele: "La stabilirea datei de la care norma criticată urmează a ieși din vigoare, Curtea a luat în considerare faptul că legiuitorul, în scopul de a preveni încălcarea dreptului la un proces echitabil, trebuie să examineze mai multe soluții posibile și să stabilească care dintre acestea ar fi cea mai potrivită în cazul Letoniei. Prin urmare, legiuitorul are nevoie de timp pentru a îmbunătăți reglementarea legală."

2) Curtea Constituțională constată că norma criticată nu este conformă cu o normă juridică de rang superior și o declară ca fiind nulă de la data intrării ei în vigoare.

De exemplu, prin decizia din 8 februarie 2007, în cauza nr. 2006-09-03, Curtea Constituțională a stabilit următoarele:

„Dacă partea din Planul de urbanism pentru 2004 – 2016 în zona Garkalne Pagasts, care prevede construirea clădirilor în zonele inundabile situate în vecinătatea Lacului Baltezers, nu este declarată nulă de la momentul intrării în vigoare a normei, atunci ar însemna că activitățile derulate de Consiliul Local, ca urmare a interpretării incorecte a articolului 37, alineatul 1, punctul 4 din Legea zonei de protecție, până la momentul pronunțării deciziei - ar fi legalizate. Pentru a atinge scopul normei mai sus menționate - protejarea pe cât posibil a zonelor predispușe la inundații împotriva activităților operative - actul contestat, privitor la construcția de clădiri în zonele inundabile, va fi declarat nul de la momentul intrării sale în vigoare."

---

¹³ Decizia din 16 decembrie 2005 în cauza nr. 2005-12-0103, para. 25, și Decizia din 21 decembrie 2009 în cauza nr. 2009-43-01 35, para 1.

3) Curtea Constituțională constată că norma criticată criticată nu este conformă cu o normă juridică de rang superior și o declară ca fiind nulă de la data publicării deciziei Curții Constituționale; dar în ceea ce îl privește pe solicitant sau un anumit cerc de persoane - de la data la care norma a intrat în vigoare sau la care a fost aplicată. Procedura se aplică de Curtea Constituțională în scopul de a preveni, în cel mai eficient mod posibil, încălcarea drepturilor individuale.

De exemplu, prin decizia din 4 ianuarie 2007, în cauza nr. 2006-13-0103, Curtea Constituțională a subliniat următoarele:

„Curtea Constituțională reține că drepturile cadrelor militare care, în intervalul cuprins între data intrării în vigoare a Legii privind pensia de serviciu a cadrelor militare și data intrării în vigoare a Regulamentului nr. 272 – și anume 19 august 2000 – au decis să rămână în serviciul militar, bazându-se pe faptul că pensiile de serviciu aferente respectivei perioade vor fi calculate cu luarea în considerare a quantumului integral al remunerației, trebuie asigurate. Pentru a asigura protecția drepturilor acestor persoane și pentru a le da posibilitatea să primească pensii de serviciu calculate corespunzător, norma contestată va fi declarată nulă de drept de la momentul emiterii sale în ceea ce privește cadrele militare pensionate în cazul cărora – la calcularea pensiei de serviciu, se ia în considerare intervalul de până la momentul intrării în vigoare a Regulamentului 272.”

Deosebit de acestea, atunci când Curtea Constituțională declară neconstituțional un acord internațional semnat de Letonia sau la care aceasta este parte, Cabinetul de Miniștri are datoria de proceda de îndată la modificarea respectivului acord, de a-l denunța, suspenda sau de a revoca aderarea.¹⁴

3. Odată ce curtea constituțională a pronunțat o decizie de neconstituționalitate, în ce mod este aceasta obligatorie pentru instanța de fond și pentru celelalte instanțe judiciare?

Potrivit art. 32 (2) din Legea Curții Constituționale, deciziile Curții Constituționale și interpretarea dată normelor juridice sunt obligatorii pentru toate instituțiile statului și autoritățile administrației locale (inclusiv pentru instanțele judecătorești), pentru toate persoanele care acționează în calitate oficială, precum și persoanele fizice și juridice.

4. Atât în controlul *a posteriori* cât și în controlul *a priori*, legiuitorul își îndeplinește, de fiecare dată, și în termenele prevăzute, obligația constituțională de a elimina aspectele de neconstituționalitate?

De regulă, Parlamentul și Guvernul (Cabinetul de Miniștri) pun în aplicare deciziile Curții Constituționale. Mai mult decât atât, adeseori legiuitorul elimină aspectele de neconstituționalitate chiar mai înainte ca o decizie să fi fost pronunțată de Curtea

¹⁴ Articolul 32 (4) din Legea Curții Constituționale.

Constituțională, adică odată ce Curtea a fost sesizată într-un anumit caz, legiuitorul, constatând că există deficiențe în reglementarea care servește drept temei pentru sesizarea Curții Constituționale, le elimină prin modificarea normei criticate.

Actele normative nu prevăd o procedură specială pentru executarea deciziilor Curții Constituționale. Niciuna dintre instituțiile letone nu monitorizează executarea deciziilor Curții Constituționale. Modalitatea și procedura de executare a deciziilor depind de ceea ce se ordonă prin dispozitiv și de circumstanțele cauzei.

5. Ce se întâmplă în situația în care, în termenul prevăzut de Constituție și/sau legislație, legiuitorul nu înlătură viciul de neconstituționalitate? Exemplificați.

De obicei, legiuitorul reușește să elimine viciile de neconstituționale. În situația în care nu le-ar înlătura, persoana își poate exercita drepturile, de exemplu, prin directa aplicare a Constituției și a interpretării date prin decizia Curții Constituționale.

6. Prin intermediul altui act normativ, legiuitorul poate consacra din nou soluția legislativă declarată neconstituțională? Argumentați.

Nu este permis ca într-un stat democratic legiuitorul, atunci când adoptă noi reglementări, să evite în mod deliberat punerea în aplicare a unei decizii a Curții Constituționale. Nu poate fi însă cu totul exclus ca legiuitorul, adoptând noile norme, să greșească și să legifereze din nou o normă neconstituțională. Cu toate acestea, nu numai dispozitivul deciziei, ci și interpretarea dată normei contestate prin acea decizie este obligatorie pentru legiuitor.

7. Curtea Constituțională are posibilitatea de a însărcina alte organe cu executarea deciziilor sale și /sau de a stabili modul în care acestea urmează a fi puse în executare într-o anumită cauză?

Actele normative nu prevăd o procedură specială pentru executarea deciziilor Curții Constituționale. Niciuna dintre instituțiile letone nu monitorizează executarea deciziilor Curții Constituționale.